

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

23 Quando non est locus restitutioni dotis, vel in toto, vel pro parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

taotum tenetur reddere: si aestimatae vt reddantur, non vtique veniant sine reuocationis licentia vxori permiffa, nisi ea consentiat vel confirmet. *l. affirmatis, §. sol. mar. P.* Aut in aestimatae mobiles sunt, quo casu non licet vendere, nisi quae peritura sunt, *l. 1. C. de ser. pig. dat. l. 3. C. de iur. dot. l. si lapidicinis, eo. tit. in P.* et si sit soluendum: quia & culpam praestat & dolum maritus in his. *l. etiam, 19. sol. mar. in P. l. in rebus, de iur. dot. in P.*

15 ¶ Sed ¶ & in immobilium dotalium alienatione responsum est, eam valere ex consensu mulieris, si alienatio sit necessaria, *l. 1. de fun. dota.* Firmatur quoque, si mortua vxore maritus qui vendidit, dotem lucretur, vt ait Martianus. *l. fundum dotalium, 17. eod. in P. l. cum vir, 4. 2. de vsuap. in P. lib. 4. tit. 3.* Item si dolose mulier verfata fuerit, nempe quod obligante marito rem dotalium praefens patientiam praebuit, vt quasi suas res maritus obligaret, decipere volens pecuniam dantem, vt id eo Velleiano non restituatur. *l. si sine voluntate, 5. ad SC. Velleia, lib. 4. C. tit. 2. l. 2. eod. in P.* Excipiunt & iuris Pontificii auctores consensum iuratum vxoris, vt si is in alienatione liber interuenit, non vi, non metu precedente, firmet alienationem, *c. cum contingat, de iureiur. apud Greg. c. licet, eod. in 6.* quamuis Accursius contrarium scripserit, *in l. vni. §. Et cum lex Iulia, in verbo alienare, de rei vxor. actio. C.* ratus contra prohibitionem legis contractus non firmari iuramento. *l. non dubium, in fin. C. de legib. l. si quis inquisiuos, §. fin. de leg. 1.* Cui rationi plures aliae annexantur a glof. *in c. cum contingat, de iureiur. apud Greg.* Quae tamen verae sunt, quando contractus habet perpetuam & absolutam prohibitionem, quae tamen in hoc contracta non inuenitur: nam & mulier potest Velleiano renuntiare. Et si iterato post biennium quod antea gesserat firmauerit, non potest amplius poenitere, sed ratum est negotium. *l. iubemus, cum amb. seq. ad Velleia. C.*

16 ¶ Petitur ¶ autem restitutio dotis, per actionem ex stipulatu, in quam transfusa est rei vxoriae actio. *l. vni. in princ. §. nemo puer, de rei vxor. act. C.* ¶ Et ¶ quamquam praedium dotalie alienatum consensu subfistente mulieris reuocari non possit, tamen repetit proculdubio pretium eius ab heredibus mariti, nisi quatenus in utilitatem vxoris conuerfium heredes docuerint, vt notant Speculator, *tit. de obligat. §. solus, §. 1. vers. sed pone vir & vxor, §. ibi Io. m. Andr. Geminia, in c. 2. de pact. in 6. Bart. consil. 124. & Chaffan. ad consuet. Burgun. ad tit. des droictz des gens mariez, §. 17. vers. sed*

18 ¶ quero, pone quod vxor. ¶ Quod ¶ si ex pretio alia res immobilis emta sit, illa et si videatur subrogata, tamen dotalis non est: sed tanquam pro rebus mobilibus annus expectandus est. exemplo rerum mobilium dotalium, *l. cum in fundo, §. si fundus communis, de iur. dot. in P.* & Ludouicus Romanus ita se consuluisse tradit. *consil. 227. incip. in habes, l. vni. de rei vxor. actio. C.*

19 ¶ Forum ¶ autem proprium huic repetitioni placuit esse eius iudicis, in cuius territorio maritus debitor domicilium habebat, agente vxore, *l. exigere, §. ibi Barol. Angelus, Castrenf. de iudic. in P. §. omnes ferere in interpret. in l. cum sitis populos, de summa trinit. exigente autem extraneo, qui sibi restitui pollicitus sit, non vtique verum, vt notant Felinus, *in c. 1. vers. 4. limita. de sponsal. Baldus, in rub. de priuileg. dotis. Boetius, decis. 30. num. 20. 21.**

Quando non est locus restitutioni dotis, vel in toto, vel pro parte.

CAP. 23.

- 1 Dotis repetitionem impedit pactum de lucranda dote, nisi maritus vxorem occidat, vel occisam non vindicauerit.
- 2 Dos non restituatur, si eam lucratur maritus ex statuto municipali.
- 3 Dotis partem non lucratur maritus, de qua vxor stipulata est, sibi licere testari, etiam si non testatur.
- 4 Dos promissa, nec soluta, aequo lucro mariti, vt soluta est.
- 5 Dotis augmentum praemortuo viro Tholose media pars est.
- 6 Augmentum integrum debetur dotis: si dos fuerit soluta, non aliter.
- 7 Dote non soluta, num debetur augmentum, etiam si fides de dote habita sit, in quo docetur contrarius sibi Guido Papaeus.
- 8 Dotis lucrum & augmenti sit mortua tantum vxore, vel viro post concubium, & existente filia nubili etate.
- 9 Dotalium rerum, & tantundem a marito collationis facta in Gallia communicatio.
- 10 Dotem amittebat ea, cuius culpa diuortium fiebat.
- 11 Datum marito non repetitur soluto matrimonio.
- 12 Dos adultera vxoris conuicta pertinet ad maritum, & donatio

propter nuptias ad vxorem ex adulterio mariti, nisi liberi sint.

- 13 Dotem num amittat propter osculum, vxor, vt adultera.
- 14 Dotem non amittit nuptia, ex adulterio matrimonii anterioris aliterius non accusata.
- 15 Dotem ob adulterium vxoris petere non potest vir, qui etiam adulter est.
- 16 Dos olim resenta ob malos mores vxoris.
- 17 Dotalia res in aestimata data marito, cum re portorio ab vxore consumpta, non restituuntur ab heredibus mariti.
- 18 Dos reddita pendente matrimonio soluto iterum repeti nequit.
- 19 Dos ex quibus causis pendente matrimonio, ab vxore repeti potest legitime.
- 20 Dotem num teneatur maritus, vel heredes eius restituere, quam non accipit, vel non petit a patre vxoris, vel alio qui desit esse soluendo.
- 21 Instrumenta dotem datam dicentia non faciunt fidem, nisi doceatur.
- 22 Dotem quae impense minuunt, vt integra non restituatur. Tributa rerum dotalium marito cum fructibus perceptis computantur, nec minuunt dotem.
- 23 Dotes minus retentione quomodo intelligendum est.

Causus ¶ aliquos operepretium est annotasse, qui bus cessat restitutio dotis. Primus, si pactum factum sit de lucranda dote, diuortio vel morte vxoris, tunc casu contingente, retentio fit, *§. scimus, de restit. §. ea quae par. in in in men. in aub. l. licet dot. de iur. do. P. l. si pater dotem, de pact. dotal. P.* nisi si vxorem occiderit, *l. ab hostib. §. fin. sol. mar. P.* vel occise segit necem vltus fuerit, *l. ei qui mortem, de iis quibus vt indig. P.* nec praetextu lucri, eius vitae insidietur: quo tempore ab eo dos in fiteum, non in proximos vxoris, vt ab indigno, transferretur. *l. cum mortem, de iur. sic. P. facit l. 1. C. de iis quibus vt indig. l. Papinianus, §. meminisse, de iust. testam. P. l. Claudius, in fin. de iis quibus vt indig. P.* ¶ Secundus, ¶ si conuictudo approbata sitat viro superuenienti vxori, dotem lucre fore, sicuti Tholose receptum est moribus & statuto municipali, nisi aliter prospectum pacto fuerit. *in consuetu. Tholos. tit. de acqu. rer. do. §. 2. Et tit. de oblat. §. 2.* Et idem obseruari dixit Cadurci Guilielmus Benedictus, *in repet. c. Raynuius, in verbo, mortuo itaque testat. num. 34. par. 2.*

¶ Hic ¶ tamen non omittendum cenfeo, mulierem posse testari de ea quantitate dotis, de qua stipulata est marito, vel in pactis matrimonialibus, vt sibi liceret: imo si non testatur, ea quantitate vel partem stipulatam, lucrante marito morte vxoris dotem, transfert ad sibi ab intestato succedentes. *l. si mulier, 25. de iur. dot. lib. 5. C. tit. 12.* Meminit & similibus cuiusdam statuti Salycet. *in d. l. si constante, sol. mar. Guid. Pap. decis. 665. n. 3.* ¶ Placet ¶ & lucrum mediae partis dotis, vel totius, praemortiente vxore, maritum quaerere, et si dos soluta, pendente matrimonio, non fuerit, sed tantum promissa: quia ex sola promissione mulier dotem habere videatur. *glof. in l. vni. §. accedit, in verbo fecerit, de rei vxor. act. C. expresse Pap. in l. cum post mortem, 44. §. 1. de administr. tut. li. 26. tit. 7. P.* Et cautionem dare, & cautionem accipere, pro eodem habentur. *l. fin. ad l. Falcid. lib. 5. C. tit. 49. l. si patron. de donat. in P. l. 3. §. editio, de calum. ¶ Sic ¶ etiam praemortiente marito ex consuetudine Tholosana, mulier, quae per annum luxerit virum, lucratur pro additamento dotis, quod vocamus adiancamentum, tantum, quantum est media pars dotis suae: vt si in dotem mille libras dederit, restituatur illi mille quingentae. Et ita obseruatur ex consuetudine non scripta, vt omnes Tholose norint, & notat Ioannes de Casa veteri. *in comment. consuetud. Tholos. in §. fin. de necessar. vxor. & viduar.* In quo falsus est Guilielmus Benedictus, dum ait, *in cap. Raynuius, ad verba & vxorem nomine, num. 61.* mulierem superstitem marito, viduam agentem vitam per annum, lucrari tantum tertiam partem dotis supra eius lummam: nam media non tertia est, tertia tamen Cadurci.*

¶ Vera ¶ nihilominus sunt reliqua quae subiicit, ita demum lucrum hoc deberi vxori superstiti, si dos soluta ex integro sit: alioquin pro modo soluta, mediam partem lucri, non ratione totius promissa, esse perpendendam.

¶ Vel ¶ nihil lucrari, si nihil attulerit, et si fides de solutione habita fuerit: quo causa Senatus Tholosani placitum inter Raymundum Pagele & Annam de None viduam fratris Raymundi, prolatum 26. Aprilis 1505. singulare est ab eodem annotatum. *Idem Bene. vbi sup. vide Nicol. Boer. decis. 22. nu. 19. §. 23. & 17. 21. 22. 24. 25. & 26.* cui ad stipulatur ius civile, *autem sed quae nihil. C. de pacti contentis.*

consent. §. illud §. pen. de non elig. sec. n. b. n. colla. 1. Anib. dos data, in
 fin. C. de donat. ante nupt. Ang. ad §. fuerat, col. 17. ubi, & aduertat, de
 a. Et in hac questione valde incertus, nec satis constans Guido
 Papeus mihi videtur, siquidem sibi ipsi aduerfarius est in questio-
 ne namque 30. asserit se in ea opinione fuisse, vt non debeatur au-
 gmentum, si dos non fuerit soluta. *Supra* inquit, q. 274. tetigi qua-
 liter augmentum dotis, siue donatio propter nuptias, facta uxori con-
 templatone matrimonii, non debetur nisi dote soluta, sed pone, &c. Et
 paulo post tamen ait, ex forma instrumentorum, quia, inquit, fides
 fit de dote, vxor lucratur dotem, siue maritus terminos (sunt eius ver-
 ba) dederit ad solvendum dotem, siue non. Eadem postrema firmat
 & in quest. 565. quibusdam rationibus. Adipularer ego lubenti-
 ssime, vt debeatur augmentum etiam non soluta dote, si dilatio-
 nem dederit solvendi dotem maritus, intra quam mortuus fue-
 rit, prout quæ ad iudic. Papeus intelligi possunt. Et t̄ habita con-
 sideratione, vt mulier fuerit traducta in domum mariti, vt de lu-
 cro etiam dotis consuetudines intelligunt, §. 1. & 2. de dotib. in con-
 suct. Tholo. exceptaque causa vt dicemus adulterii. Sed & requi-
 ritur in traductioe, vt etatis sit nubilus, antequam lucratur morte
 eius dotem vir, vel cum ea concubauerit in domo vel alibi, vel
 per eum non steterit, sed per illam, puta ingressam monasterium.
 Sic enim tradunt interpretes Baldus, Ludouicus Bolognensis,
 Bal. in l. pensis §. fin. quod cum sal. tur. auctor. act. & ibi Ludou. Bo-
 logn. in primis annotato Bal. cons. 276. 2. vol. Abbas Siculus, cons. 79.
 vol. 1. & alii, quos videbis apud Nicolaum Boerium relatos, decis.
 22. num. 37. & seq. Boetius quæst. 12. num. 40. & 41. tamen refert iudicatum
 die 13. August. 1534. a Burdeg. Senatu, & Parisiensi, quod
 si vxor quæ pacto non tenebatur, nisi post quinque annuum dotem
 dare, decesserit ante, maritum vsu statuti non lucrari dotem, vt no-
 tant Angelus, cons. 158. incip. quod si aliquod, & Iason l. si donaturus,
 §. fin. & tamen vxorem, decedente marito intra terminum, lu-
 crari adiancamentum. ¶ Sunt t̄ motes itaque nationum & locorum
 pendendi. Meminit antiquæ consuetudinis Gallorū Iu-
 lius Cæsar lib. 6. bell. Gall. hac de re, iisdemque, quæ sequuntur, ver-
 bis, viri quantas pecunias acceperunt ab vxoribus dotis nomine, tan-
 tas ex suis bonis estimatione facta cum dotibus communicant. Huius
 omnis pecunie consuetudinem vario habetur, si utiq; seruantur vter eor-
 um vita superavit, ad eum pars vtriusq; cum fructibus superiorum
 temporum pertinet.

10 ¶ Quartus, si si culpa vxoris diuortium factum fuisset, lucraba-
 tur maritus dotem, quemadmodum & illa donationem propter
 nuptias, si culpa mariti, l. consensu §. hac nisi, & §. fin. autem aliter, &
 §. fin. autem cassam, de repud. C. leg. Lucius sol. matr. in P. videlicet
 quando aliter vxori reddenda dos esset, non autem si alius præter
 illam quæ dedit, cauerit sibi adueniente diuortio vel morte. Huic
 namq; nullo modo nocet culpa vxoris diuortientis, l. si dotem ma-
 rito de iur. don. in P. neque etiam filiam. repudium patri in dote
 profectitia præiudicaret, l. dubium, C. de repud. l. si filia, de diuort. in
 P. l. sita emancipata, sol. matr. in P.

11 ¶ Quintus, si si donationis pura titulo, ante matrimonium, vel
 pendente, aliquid datum a patre vel matre marito, soluto matri-
 monio non repetitur, l. si mater vestra, 2. de don. ante nupt. lib. 5. C.
 12 ¶ Sextus, si si mulier in adulterio deprehensa & conuicta sit,
 dote priuatur, vt innuit Horatius Saty. 2. lib. 1. sermonum, in si. dum
 de adultera loquitur.

— ve pallida lecto
 Desiliat mulier miseram se conscia clames,
 Curvibus hæc metuat: dote, deprehensa.

Nempe si mulier adulterium committat, & eius criminis expers
 sit maritus: dote non enim tunc lucratur, c. plerunque, de don. int. vir.
 & vxor. in P. l. consensu, §. 8. virum, de repud. C. & ibi gl. videnda. si li-
 beri ex eo matrimonio non fuerint. Nam si sint, illorum dotis erit
 proprietates, vsu uero tantum ad vitum pertinente, vt notat Ioan.
 And. ad d. c. plerunq;.

13 ¶ Sicuti t̄ & lucratur donationem propter nuptias vxor, si ma-
 ritum reum adulterii peragat, l. fin. C. de repud. Porrigit & Bal. in o.
 tue, de procurat. amissionem dotis, veluti ob adulterium, si vxor la-
 sciuose & turpiter passa sit se osculari, aut manus amatorias ad
 mamma ad moueri. Subscripta Io. de Ripa in Rub. de iud. col. 3. &
 alii, quos ipse refert: purarunt namque ea certissima esse præiudicia
 ad adulterium, potissimum apud Italos & Hispanos, vt ait Ouid. l.
 de art. aman.

Oscula si dederis, siam manifestus amator,
 Et decam mea sunt, amicitiamq; manus.

Firmant & has suspiciones gloriæ iuris ciuilis, gl. in l. quod ait, 23. in

verb. in ipsi, ad l. Iul. de adul. in P. facit c. x. quib. mod. seu. am. in vsib.
 seu. & pontificii, gl. in c. ne aliqua, 27. q. 1. facit c. sua, de procurat. ve-
 rumtamen ego non existimo hoc verum in Gallia, & sic sequor
 Dyn. in l. 2. sol. matr. in P. ita sentientem, & Alcia. lib. 4. parerg. c. 10.
 Adulteriumq; hic factum, non faciendum cõsidero, cum has in-
 ter moras faciendi penitentia cogitationis possit reuocari a cri-
 mine, vt de falsa moneta dicitur, in l. qui falsam, ad l. Corn. de fals. in
 P. ¶ Atque t̄ hæc quoq; in adulterio commissio tempore eius ma-
 trimonii, de quo agitur, intelligere par est: nam qui alias meretrici-
 em, vel adulteram, impudicamve duxerit, ob id repudiare non
 poterit, nec dotem vsurpare. Sicuti iudicatum a C. Mario præto-
 re, pro Fannia vxore Ticinii Mintuonenfis, apud Val. Max. lib. 8.
 tit. 2. in Mario. contra Ticinium. ¶ Sed t̄ & obseruandū hic quoq;
 vt ab adulterio alienus sit maritus, qui lucrū quærat, id est, vt neq;
 ipse adulterium cum alia commiserit: nam tunc non lucratur, et
 intelleximus, de adult. sed delicta mutua compensatione tolle-
 rentur, l. viro & vxore, sol. matr. P. Neq; etiam mores vxoris cor-
 rupisse arguatur, vel lenocinium admisisse: pari enim modo a lu-
 cro sit moueretur, & ab accusatione, & indignam lucro, pœna af-
 ficiendum esset vterque, l. cum mulier, eo. l. 1. & l. mariti lenocinium,
 ad l. Iul. de adul. in P. l. crimen lenocinii, C. eo.

¶ Olim t̄ ob malos mores vxoris soluto matrimonio retine-
 batur dos, quam vxor iudicio de moribus perdebat: sicut Cn. Do-
 mitius iudex pronuntiauit, mulierẽ videri plus vini bibisse, quam
 valetudinis causa posceret, viro insciente, & dote multauit, teste
 Plin. lib. 14. c. 13. Hoc tamen postea iure expunctum, vetita ob id
 solutione & retentione dotis, l. vn. §. taceat, de rei vxor. act. C. l. si. C.
 de repud. & rub. C. de repud. & in d. de mor. subl.

¶ Alius t̄ casus etiam notabilis & quotidianus, vt si mulier bo-
 na habens mobilia, ea det marito cum inuentario vel repertorio,
 si ea consumantur pendente matrimonio, heredes mariti nõ tenentur
 ad estimationem, vt notat Bald. in l. de his, per illum tex.
 C. de donat. inter virum & vxor. & Chassan. in consuet. Burgun. tit.
 des droiits appartenans a gens mariez, §. 3. ad verba, & acquiesc. vers.
 item quero mulier, &c. & in §. 24. eiusdem tit. in vlt. eius annot. nisi
 æstimata data essent res: quia tunc consumtio nõ minuit dotem,
 Bal. in l. æstimata, sol. matr. in P.

¶ Cessat t̄ etiam soluto matrimonio dotis integra repetitio, si
 iam anticipata solutione maritus restituerit: Bona fides enim re-
 pugnat, vt idem bis exigatur, vt ait regula iuris, l. bona fides, 58. de
 reg. iur. P. l. emtor, C. de eni. cum similib. bonæ fidei autem actio est
 hæc repetitio, l. vn. sed et si non ignoramus, de rei vxor. act. C. l. sed et
 si id, sol. matr. in P.

¶ Sunt t̄ quippe plures causæ, quæ permittunt cõtra regulam
 generalem, l. vn. si dos const. matr. reddi fuer. lib. 5. C. tit. 19. singula-
 ri quadam humanitate & æquitate dotem ante solutū matrimo-
 nium repetere: vt si alterius thori liberos legitimos fame pereuntes,
 vel ab hostibus captos, quibus subueniendum sit, habeat: aut
 si alendi sint eius parentes, vel fratres, vel alia necessarii personæ,
 l. quamuis, & l. sed et si id, sol. matr. in P. l. maritus, §. fin. & l. si. de iur.
 dot. in P. vel si maritus ad inepiam vergat, & declinet eius facul-
 tates, l. ubi adhuc, de iur. dot. C. l. si constare, sol. matr. in P. Anb. quod
 locum, de colla. Vt & iudicatum in Senatu Parisiensi 13. Febr. 1497.
 Papin. lib. 15. Rhapsod. arest. tit. 4. arest. 3. Item si vir deportetur ma-
 nente matrimonio, l. 1. C. de repud. l. si maritus, sol. matr. in P.

¶ Sed t̄ num decedente vxore vel marito, cum dos repeti po-
 test a marito, possit impediri, dicente marito vel heredibus eius,
 se non eam accepisse a patre promissam. Et certe quidam dicunt
 hanc negligentiam nocere marito & eius heredibus, non vxori qui
 petit, ac si accepta fuisset, Massuer. in tit. de præscr. vers. item & res
 dotalis, per tex. in l. si fundum, de fundo dot. quia promissione facta
 in maritum transfertur periculum. Contrarium tamẽ verius, nec
 teneri maritum, l. si extraneus, §. sed si pater, de iur. dot. nisi ipse remi-
 serit dotem sine consensu vxoris, aut confessus fuerit se recepisse,
 quam nõ recepit, quia videtur donare, l. si quis pro vxore, §. si vxor,
 de don. inter vir. & vx. P. l. quamuis, §. Marcellus, ad Velleia. vel nisi
 mortuo patre promittente, neglexerit petere ab here de eius, tunc
 enim imputabitur, vide Boer. decis. 329. ¶ Sed t̄ & dos instrumen-
 torum tantum tenore conscripta, & quæ non præbatur corpora-
 liter tradita, non repetitur a muliere, vt data, si mariti bona fisco
 addicta sint, l. si quis post hac, de bon. proscr. C. nec etiam si alii credi-
 tores sint mariti, qui præferuntur, l. prædica, de acq. poss. in P. l. si cui,
 C. de non num. pec. Nec creditur instrumentis, quæ quotidie ea for-
 mula sunt, dotem datam fuisse: nisi doceatur de reali datione se-
 cundum sing. nam gl. in d. l. si quis post hac, l. 9. in verb. dotalium.

21. Minuuntur etiam illa dotem, vt integra non restituatur, impenſa facte in res dotales vtilis, & necessaria, §. si minus, verb. ob retentionem, de act. l. 1. & l. quod dicitur, in l. 2. sic incip. & l. vtilis, de impens. in reb. dot. fact. in P. nō voluntaria, l. si voluntaria, eo. tit. l. vni. §. sed nec impensas, de rei. v. act. vel modice necessaria, l. omni modo, de impens. in reb. dot. fact. sicut nec tributa pro rebus dotalibus soluta, vt pote cum fractibus conferenda, l. neg. stipendum, de impens. in reb. dot. fact. An autem minuant dotem in casum expensae pro defensione eius, & pro lite ad recuperationem rerum dotalium, Iason late explicat, in §. si minus, verb. ob retentionem, nu. 3. 4. 5. de action. Minuit & funeris impenſa dotem, vt supra docuimus, l. in eum, cum 7. seq. de relig. & sumi. fun. Ceterum ¶ hoc obseruatione dignum hic existimo cum Paulo Iurif. l. si is qui, §. 7. quod dicitur, de iur. dot. in P. vt quod dicitur, impenſas necessarias dotem ipsi iure minuire, non eo pertineat, vt si forte fundus in dotem sit, desinat aliqua ex parte dotalis esse: sed nisi impenſa reddantur, aut pars fundi, aut totus retineatur: sed si tatum in fundum dotalem impensum sit, per partes, quanti fundus est, desinere eum dotalem esse Scæuola dicebat, nisi mulier ipse marito intra annum impensas obtulerit. Quod notabile duco, pro repetitione dotis, cui incrementum seu adiacamentum pro modo & quantitate eius accedit, vt impenſa non minuant constitutionem primam dotis, sed retentionem lucri vel dotis pro rata parte iaducant, salua constitutione.

De privilegiis dotis in hypotheca & aliis.

CAP. 24.

1. Privilegia dotis quatuordecim.
2. Doti solvenda obligata bona vxoris, & contra repetitionis eius causis bona obligata mariti.
3. Dotis repetenda causis vxores habent. hypothecam in bonis mariti, etiam potiores anterioribus creditoribus, & rationes dantur.
4. Vxor in repetitione dotis, an præferatur creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus.
5. Nam pro confessata dote, præferatur in hypotheca anterioribus creditoribus vxor, & fisco.
6. Dotis hypotheca iniuriam temporis habet a die contractus matrimonii, etsi tunc soluta non fuerit.
7. Casus quibus privilegio non vitur prioritatis hypotheca vxor.
8. Hypotheca privilegium non datur extraneo repetenti dotem.
9. Hypotheca, qua mulieri pro dote repetenda prioritatis competit, non datur ei pro adiacamento repetendo.
10. Dotis privilegium aliud, vt alienari nequeat.
11. Dotis privilegia alia. Et suppleri in casu stipulationem de restitutione: sit, actio pro ea bonafide: summariam habeat notionem: incerta certa arbitrio reddi possit, &c.

Privilegia ¶ dotis 14. enumerantur & probantur a Ioanne P. de Ferrariis, in for. libe. quo vxor agit pro dote, in sua praxi. & per interpretes in l. sol. matr. in Pandectis. Ea paucis complectar, demum privilegio hypothecæ, de quo cum frequens & vtilis varia & difficilis sit quaestio, paulo latius agam, quam de ceteris: atque ab eo, iudicium deo faciemus.

1. Sicuti ¶ bona vxoris pro dotis præstatione tacite obligata censentur, l. 1. §. & vt plenius, C. de rei. vxor. act. sic & viri, pro restitutione, d. l. 1. §. eod. §. quod privilegium, & in eorum successores transit. §. fuerat, de actio. Vt prospiciatur conseruationi & repetitioni dotium, hypotheca facit: plus cautionis namque in rem, quam in personam, l. plus cautionis, de reg. iur. P. ¶ Placuitque ¶ Iustiniano l. assiduis, l. 2. qui potior in pign. hab. lib. 3. C. tit. 18. mulieres, quæ dotes tradiderunt maritis, siue res illorum existant, siue diffipatae sint, habere ius repetitionis & hypothecæ potiores in bonis mariti, supra omnes creditores mariti in hypotheca etiã priores & anteriores: rationesque adferuntur, quia de suo, non de bonis vxoris satis faciendum creditoribus. Cui simile, quod vxor pro marito non teneatur, tit. ne vxor pro marito. C. & inter alios acta aliis non præiudicent, Rub. cum ill. res int. alios acta, &c. C. l. iuris gentium, §. ante omnia, de pact. cum similit. Dehinc dotis natura est inalienabilis, vt sup. diximus, & l. lege Julia, de fund. dot. P. §. 1. quib. alit. lic. vel non, cum similit. vt rem suam semper, non mariti retinere videatur mulier, & pro victa & alimentis suis. Accedit & liberorum fauor, vtq; habeant mulieres, vnde nubere possint: fragilitas mulierum in super, pariendi pericula, hæc omnia d. l. assiduis, qui pot. &c. C. l. 1. sol. matr. in P. l. 2. de indic. vid. tollen. C. l. 3. de priuil. cred. P.

Et antea quidem concessa fuit prælatio mulieribus pro rebus dotalibus, existantibus creditoribus in hypotheca præcedentibus tempore, Iust. l. vbi adverb. 29. & l. in rebus, 30. de iur. dot. C. verum postmodum & Iustinianus idem etiam ad non existantem dotalem rem, & pro ea concessit hoc privilegium, vt creditoribus pro dotis repetitione præferatur habentibus tempore anteriorem hypothecam, d. l. assiduis, qui pot. C. §. fuerat, de act.

¶ Verum ¶ non sine cōtrouersia est, num & præferatur habentibus privilegium expressæ anterioris hypothecæ? In qua re voluit Accursius in d. l. assiduis, in verbo licet, non præferri expressæ anteriori, sed anteriori tacitæ, vel generali, quod sequuntur Ioannes Faber, Bartolus, Baldus, Iacobus Buttrigarius, Angelus, Salycetus, præd. auctores, in d. l. assiduis, & iterum Faber & Aret. in §. fuerat, de alio. & ita decisum quoque fuit in Capella Tholosana, decis. 218. Capel. Tholos. Præferatur ergo mulier tantum habentibus tacitam anteriorem, dummodo dos data fuerit. ¶ Nam ¶ si confessata effect tantum, nec numerata, non gauderet hac prælatione, Ausfer. in d. decis. facit l. si quis, de bon. damn. C. & inter. in l. 1. sol. matr. gloss. in l. assiduis, in verbo data, qui potior. C. Quamquam Bartolus in d. l. assiduis, citat. & l. 1. de dot. cau. non num. tractet contrarium verius, vt pro confessata habeat locum privilegium, si renuntiatum sit exceptioni non numeratæ pecunie, vel biennium elapsum sit, quo ea exceptio opponitur, l. final. C. eod. de dot. cau. Quisdam, vt Ioannes ab Imola, in l. sol. matr. P. Angelus Aretinus §. fuerat, de actio. Baldus in l. cum aliquis, de iur. deliberan. dicitur Accursii sententiam procedere indistincte, quando mulier concurret cum aliis creditoribus probantibus veram debiti numerationem, vt præferatur tunc mulieri, quæ tantum habet solam confessionem vel renuntiationem exceptionis non numeratæ pecunie, vel lapsum temporis biennii, & idcirco fictam numerationem. Tunc enim causa onerosa, & creditores, qui certant de damno euitando, præferuntur mulieri, quæ lucrum aucupatur. facit §. de d. antem, de equa dot. collat. 7. dum agitur de augmento dotis repetendo sibi. Præsumiturque ista confessio, si facta constante matrimonio, de receptione dotis, etsi de numeratione non doceatur, in fraudem, & donatio inter virum & vxorem, l. fin. §. licentia, de iure deliberand. C. l. omnes, 17. §. final. que in fraudem cred. lib. 42. P. tit. 9. Quo casu tantum Angelus Aretinus ad §. fuerat, num. 18. & 19. de action. veram esse putat glossam l. assiduis, qui potior. C. vt tunc non præferatur vxores expressam hypothecam anteriorem habentibus: contra autem si confessio facta fuerit ante matrimonium, quo casu pro expressa numeratione confessionem haberi tradit. Id ipsum verum, si creditores morosi fuerint in opponenda exceptione, & lapsum fuerit tempus opponendi, sic distinguit Alexand. in l. 1. sol. matrim. P. & ita iudicatum, vt referri & disputat. Boer. decis. 330. facit l. in contractibus, §. in omn. iuncta aut. seq. de non numer. pec. C. Anterior autem in decis. Capel. Tholos. 217. cum Salyceto in d. l. assiduis, qui potior. resoluti distinguendo, vt si creditor & vxor habeant vterque expressam hypothecam in bonis mariti, potior sit iure qui prior tempore: si autem vterque tacitam, mulier præferatur etiam posteriori tempore, pro dote data: excepto fisco, qui si tacitam habeat concurrentem cum tacita mulieris, præferatur inter eos qui tempore potior. Quod si alter horum habeat expressam, alter tacitam, expressa præferatur tacitæ etiam anteriori. Interpret. gloss. & text. l. 2. de priuil. fise. C. ¶ Hoc ¶ vnum notabile tamen, hypothecam mulieris initium sumere, non a solutione dotis tantum, sed a tempore initii & consummati matrimonii, quamuis tunc tradita non fuerit. Quod pluribus firmat rationibus & auctoritatibus Nicolaus Boerius decisio. 135. vt etiam expressa postea hypotheca non abroget præcedentem tacitam generalem, sed vtraque maneat, idem Boer. decis. 332. A traditione etiam ante facta, quam matrimonium sequatur, incipit: quare & in sponsa locum habet privilegium, dorem repetente, l. 2. §. si. de priuil. credit. in P. ¶ Neque ¶ omittendi sunt casus, quibus mulier potior non est in hypotheca, expressi in iure: veluti in eo, qui prior mutauit pecunias marito, emendæ militiæ causa, §. hic consequens, & §. seq. de equal. dot. in Authen. coll. 7. cons. 8. Authen. quo iure, qui pot. in pig. C. in primipilari causa, l. satis, C. in qui. cau. pig. vel hyp. ac. con. l. 3. de primipil. lib. 12. C. nisi dotales res extant, quas repetet, l. de priuil. fise. C. si concurrat vxor cum alla repetitione dotis eiusdem privilegii, in quibus iure communi & prærogatiua vtendi est, l. assiduis, §. & ideo, cum §. seq. & Authen. si quis, qui potior. C. Si tamen liquido constet res secundas vxoris esse, & extare illas, recte aduersus omnes sibi vindicabit, iuxta Auth. si quis ex rebus, C. eo.

¶ In